

واکنش‌های جهانی و ابراز شگفتی رسانه‌ها و کارشناسان خارجی از تشییع میلیونی رهبر شهید انقلاب

ایران معمار نظم جدید منطقه

گروه بین‌الملل: آنچه در روزهای وداع و تشییع حضرت آیت‌الله‌العظمی «سیدعلی خامنه‌ای» امام مجاهد شهید انقلاب اسلامی در تهران رقم خورده، از نگاه بسیاری از رسانه‌ها، خبر نگاران و تحلیلگران خارجی، تنها یک مراسم سوگواری نبود؛ بلکه به رویدادی بی‌سابقه در تاریخ معاصر ایران و حتی جهان تبدیل شد. از نخستین ساعات صبح دیروز، تصاویر خیابان‌های مملو از جمعیت در تهران به سرعت در صدر اخبار رسانه‌های جهان قرار گرفت و بسیاری از ناظران خارجی را که انتظار داشتند ایران پس از جنگ و شهادت رهبر حکیم انقلاب اسلامی با بحران داخلی و کاهش انسجام اجتماعی روبه‌رو شود، شگفت‌زده کرد.

به گزارش «وطن امروز»، بخش قابل توجهی از رسانه‌های بین‌المللی، فارغ از رویکرد سیاسی خود، اذعان کردند تهران شاهد بزرگ‌ترین مراسم تشییع تاریخ بود. خبرگزاری فرانسه شمار حاضران را هم‌تراز یا حتی بیش از مراسم تشییع حضرت امام خمینی(ره) ارزیابی کرد و رسانه‌هایی همچون فایننشال تایمز، آسوشیتدپرس، الجزیره، گاردین، سی‌ان‌ان، ال‌پائیس، افه، فرانس ۲۴، نیوزویک، شینخواه، گلوبال تایمز، آناتولی، ریانووستی، تاس و ده‌ها رسانه دیگر، این مراسم را با تعابیری مانند «جمعیت میلیونی»، «دریایی از عزاداران»، «سبل جمعیت»، «تمایش عظیم وحدت» و «بزرگ‌ترین تشییع تاریخ» توصیف کردند.

دامنه شگفتی از جمعیت میلیونی ایرانیان در مراسم تشییع رهبر شهید تنها به رسانه‌ها محدود نماند. گرین گربنوالد، روزنامه‌نگار آمریکایی و برنده جایزه پولیتزر، با انتشار تصاویری از مراسم در شبکه اجتماعی ایکس نوشت تصور چنین حجم عظیمی از جمعیت برای تشییع یک رهبر در آمریکا «غیرممکن» است. نماینده پیشین پارلمان انگلیس نیز با اشاره به حضور میلیونی مردم در تهران، این مراسم را «بزرگ‌ترین گردهمایی مردمی تاریخ» توصیف کرد. «جرج گالووی» در برنامه خود با اشاره به مراسم تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی در تهران گفت: این مراسم کاملاً بر جشن‌های مضحک ۴ ژوئیه و دویست و پنجاهمین سالگرد تأسیس آمریکا سنایه انداخت. تاکنون ۱۰ میلیون نفر در مراسم آیین‌های وداع و سوگواری در تهران شرکت کرده‌اند. کجا چنین جمعیتی می‌پسیند؟ بزرگ‌ترین گردهمایی مردمی برای هر مناسبتی در تاریخ بشریت.

این بازتاب گسترده در شرایطی شکل گرفت که بسیاری از محافل سیاسی و رسانه‌ای غرب پیش از برگزاری مراسم، از بروز بحران سیاسی و اجتماعی در ایران سخن می‌گفتند. اما حضور گسترده مردم و هیأت‌های خارجی، این تحلیل‌ها را با چالش مواجه کرد و موجب شد بسیاری از رسانه‌ها، مراسم تشییع را نه صرفاً یک آیین مذهبی، بلکه رویدادی سیاسی، اجتماعی و ژئوپلیتیک با پیام‌های مهم داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی ارزیابی کنند.

■ **بازتاب جهانی یک حضور بی‌سابقه**

نخستین موضوعی که در پوششش رسانه‌های خارجی پیش از هر چیز مورد توجه قرار گرفت، ابعاد بی‌سابقه حضور مردم در مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی بود. رسانه‌هایی از اروپا، آمریکا، آسیا، آمریکای لاتین و جهان عرب، با وجود تفاوت در رویکردهای سیاسی، در یک نکته اتفاق نظر داشتند: تهران در روز تشییع، صحنه بزرگ‌ترین تجمع مردمی تاریخ بود.

فایننشال تایمز از حضور چندین میلیون نفر در خیابان‌های تهران خبر داد و این مراسم را بزرگ‌ترین آیین تشییع تاریخ توصیف کرد. خبرگزاری اسپانیایی افه نیز با اشاره به حضور گسترده مردم و مقامات داخلی و خارجی، از آن به عنوان بزرگ‌ترین مراسم تشییع تاریخ ایران یاد کرد.

آسوشیتدپرس با تیتیر «دریایی از عزاداران به پیشواز رهبر شهید رفتند»، از خیابان‌هایی نوشت که مملو از جمعیت شده بود. الجزیره نیز گزارش داد انبوه جمعیت، حرکت در بخش‌های وسیعی از تهران را با کندی مواجه کرده و این مراسم، فراتر از یک آیین مذهبی، به نمایش توان سازمان‌دهی و ظرفیت بسیج اجتماعی جمهوری اسلامی تبدیل شده‌است. برخی رسانه‌ها نیز بر جلوه‌های نمادین مراسم تمرکز کردند. سی‌ان‌ان حضور گسترده پرچم‌های سرخ را نشانه تأکید بر انتقام از متجاوزان علیه ایران دانست و گزارش داد عزاداران با لباس‌های سیاه و در دست داشتن پرچم‌هایی با شعار «مری خمیزیم»، خیابان‌های تهران را پر کرده بودند و بر شمار آنان لحظه‌به‌لحظه افزوده می‌شد. شبکه سی‌ان‌ان در پوشش مراسم تشییع امام شهید انقلاب اسلامی تأکید کرد پرچم سرخ نماد شهادت، مقاومت و انتقام محسوب می‌شود. در مجموع، بازتاب رسانه‌های بین‌المللی نشان داد صرف‌نظر از اختلاف دیدگاه‌ها درباره ایران، کمتر رسانه‌ای توانسته بود از کنار ابعاد بی‌سابقه این مراسم بی‌تفاوت عبور کند و تقریباً همه آنها، گستردگی حضور میلیونی مردم در مهم‌ترین ویژگی این رویداد دانسته بودند. کارشناسان معتقدند اینکه بسیاری از رسانه‌های غرب از فایننشال تایمز آمریکا تا گاردین انگلیس اذعان دارند جمعیت تشییع رهبر شهید ایران میلیونی بوده‌است، رویکردی بسیار مهم است و این شایند برای اولین باشد که رسانه‌های بین‌المللی به دلیل حجم یبزرگ جمعیت در تهران ناگزیر شده‌اند به جمعیت میلیونی در مراسمی در ایران اذعان کنند، این در حالی است که رسانه‌های غرب پیش‌تر جمعیت‌های بزرگ در مراسم‌های ملی ایران را چند صد هزار نفر بیان کرده و به ندرت به جمعیت میلیونی ایرانیان در مراسم‌های ملی اذعان می‌کردند.

■ **مراسمی که روایت‌های غرب درباره ایران را به چالش کشید**
فراتر از توصیف ابعاد جمعیت، بخش مهمی از تحلیل‌های منتشرشده در رسانه‌های خارجی، به پیام سیاسی مراسم اختصاص داشت. بسیاری از ناظران، تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی را نخستین آزمون جمهوری اسلامی ایران پس از جنگ اخیر و شهادت حضرت ایشان ارزیابی کردند؛ آزمونی که نتیجه آن، بر خلاف انتظار بسیاری از محافل غرب، متفاوت از پیش‌بینی‌ها بود.

شبکه آمریکایی نیوزکس نوشت روند برگزاری مراسم و انتقال رهبری نشان داد ساختار جمهوری اسلامی از ثبات

و انسجام برخوردار است و برخلاف پیش‌بینی برخی محافل در واشنگتن و تل آویو، نظام سیاسی ایران وارد بحران نشده است. این شبکه همچنین به نقل از راز زیمت، رئیس بخش مطالعات ایران در مؤسسه مطالعات امنیت قومی اسرائیل، اذعان کرد ایران با وجود خسارت‌های ناشی از جنگ، همچنان از اراده سیاسی بالایی برخوردار است.

فرانس ۲۴ نیز مراسم وداع و تشییع حضرت امام خامنه‌ای را فرصتی برای جمهوری اسلامی دانست تا پس از جنگ، انسجام و تاب‌آوری خود را به نمایش بگذارد. نیوزویک نوشت این مراسم از یک عزاداری ملی فراتر رفته و به رویدادی بین‌المللی برای نمایش قدرت و وحدت ایران تبدیل شده است؛ رخدادی که می‌تواند بر محاسبات آینده آمریکا در قبال تهران اثرگذار باشد.

رسانه‌های اسپانیایی نیز تحلیل مشابهی ارائه کردند. ال‌پائیس تشییع تاریخی رهبر شهید انقلاب اسلامی را «نمایش قدرت ایران در برابر آمریکا» توصیف کرد و نوشت جمهوری اسلامی از طریق این حضور گسترده، پیام تداوم حمایت اجتماعی از نظام را به جهان مخابره کرد. ال‌موندو نیز این مراسم را پاسخی سیاسی به واشنگتن و نمادی از وحدت داخلی ایران دانست.

در همین چارچوب، رابرتز هم درباره گزارش‌ی از حضور میلیون‌ها نفر در مراسم تشییع، این رویداد را نقطه عطفی پس از جنگ اخیر ارزیابی کرد. این روزنامه نوشت شرکت‌کنندگان با در دست داشتن تصاویر رهبر شهید، پرچم‌های ایران و پرچم‌هایی با شعار «مری خمیزیم»، در خیابان‌های تهران حضور یافته بودند و ایستگاه‌های مترو نیز مملو از جمعیتی بود که برای پیوستن به مراسم حرکت می‌کرد. گاردین همچنین افزود این مراسم بزرگ‌ترین تجمع عمومی ایران بود؛ بویژه آنکه در روزهای وداع، به دلیل محدودیت ظرفیت مصلاي تهران نسبت به خیابان‌های تشییع، شمار زیادی از علاقه‌مندان امکان حضور در محل را نیافته بودند. به گفته گاردین این حضور نشانه‌ای از انسجام ملی در ایران و نقطه عطفی پس از جنگ اخیر است.

خبرگزاری رویترز هم درباره حضور میلیونی مردم ایران در مراسم تشییع گزارش داد مراسم وداع و تشییع با رهبر شهید فراتر از یک وداع ملی بود. بر اساس گزارش رویترز، درای عزاداران در تهران پیامی به ایالات متحده و اسرائیل فرستاد مبنی بر اینکه تلاش آنها برای در هم شکستن جمهوری اسلامی شکست خورده‌است، چون ایران به جای آنکه پس از جنگ، ضعیف‌تر به‌نظر برسد، خود را مقاوم، متحد و مصمم برای شکل‌دهی به آینده نشان داد. رویترز افزود: به گفته مقامات منطقه، دیپلمات‌ها و تحلیلگران، این مقاومت و توانایی برای بقا، اکنون زیربنای استراتژی مذاکراتی ایران است.

■ **حبرت تحلیلگران و شخصیت‌های سیاسی از ابعاد حضور مردم**
بازتاب مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی تنها به گزارش‌های خبری رسانه‌ها محدود نماند، بلکه بسیاری از سیاستمداران، اندیشمندان و تحلیلگران خارجی نیز با انتشار یادداشت‌ها و اظهارنظرهای جداگانه، این رویداد را از منظر سیاسی، اجتماعی و ژئوپلیتیک مورد ارزیابی قرار دادند.وجه مشترک بسیاری از این تحلیل‌ها، شگفتی از حجم جمعیت مردم و پیامدهای سیاسی آن بود.

عبدالباری عطوان، تحلیلگر سرشناس جهان عرب، در یادداشتی در روزنامه «آی‌الیوم» نوشت: کسانی که تصور می‌کردند ترور رهبر عالی ایران موجب تضعیف جمهوری اسلامی خواهد شد، اکنون باید شاهد طولانی‌ترین و سازمان‌یافته‌ترین مراسم تشییع تاریخ باشند. وی با اشاره به حضور ده‌ها میلیون نفر و بیش از یکصد هیأت خارجی در مراسم، تأکید کرد این ترور نتیجه‌ای کاملاً معکوس داشت و ایران پس از جنگ، قدرتمندتر و مقاوم‌تر از گذشته ظاهر شد. عطوان همچنین با اشاره به میراث سیاسی رهبر شهید انقلاب نوشت: «امام شهید سیدعلی خامنه‌ای قابلیت‌های هسته‌ای ایران را توسعه داد، توان موشکی پیشرفته‌ای ایجاد کرد، سرسخت‌ترین حامی آرمان فلسطین بود، امکانات لازم را

در اختیار گروه‌های مقاومت قرار داد و وحدت میان جبهه‌های مختلف مقاومت را تقویت کرد.»وی افزود: «بنیامین نتانیاهو، از سر نامیدی و شکست، اکنون باید نظاره‌گر طولانی‌ترین و سازمان‌یافته‌ترین مراسم تشییع باشد؛ تروری که به آن افتخار می‌کرد، نتیجه‌ای کاملاً معکوس به همراه آورد. ایران نه‌تنها از جنگ آمریکا و اسرائیل ضعیف‌تر خارج نشد، بلکه موشک‌ها، برنامه هسته‌ای و انسجام داخلی خود را حفظ کرد.»

وی همچنین حضور گسترده شخصیت‌های سیاسی ایران در فضای باز و بدون تدابیر امنیتی غیرمتعارف را نشانه‌ای از نارسستی ادعاهای مطرح‌شده از سوی مقامات آمریکا دانست. در روسیه نیز شماری از کارشناسان و اندیشمندان، مراسم تشییع را نشانه تداوم اراده سیاسی ایران و شهادت ایشان نقطه رهبر شهید در میان ملت ایران ارزیابی کردند. کنستانتین مالوفیف، رئیس بانک و گروه رسانه‌ای «تزارگارد»، حضور گسترده هیأت‌های خارجی را صرفاً یک اقدام دیپلماتیک ندانست، بلکه آن را نشانه احترام به رهبری توصیف کرد که برای مدافعان استقلال و حاکمیت ملی در جهان به الگویی الهام‌بخش تبدیل شده بود.

علی‌اکبر علی‌اکبرف، رئیس مؤسسه شرق‌شناسی آکادمی علوم روسیه نیز نوشت: «آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای نه تنها یک رهبر، بلکه الگویی برای پیروی بود و شهادت ایشان نقطه عطفی در تاریخ معاصر به شمار می‌رود.»

همچنین النا دونایووا، ایران‌شناس برجسته روس، رهبر شهید را شخصیتی عمل‌گرا توصیف کرد که ایران را از یکی از حساس‌ترین و سرنوشت‌سازترین مقاطع تاریخ استقلال خواهی خود عبور داد.

■ **از مقاومت و فلسطین تا وحدت اسلامی؛ محور مشترک اظهارات امت اسلام**

در کنار بازتاب رسانه‌ای مراسم، شخصیت‌های سیاسی، مذهبی و فکری جهان اسلام نیز بخش مهمی از اظهارات خود را به نقش رهبر شهید در حمایت از آرمان فلسطین، تقویت محور مقاومت و گسترش وحدت اسلامی اختصاص دادند.وجه مشترک این دیدگاه‌ها، تأکید بر تأثیر‌گذاری فراتر از مرزهای ایران بود.

زید نخاله، دبیرکل جنبش جهاد اسلامی فلسطین، رهبر شهید را حامی صادق ملت فلسطین خواند و حضور اعضای این جنبش در مراسم وداع را نشانه وفاداری به راه و اندیشه ایشان دانست. جنبش جهاد اسلامی نیز در بیانیه‌ای، آیت‌الله خامنه‌ای را ستون اصلی حمایت از ملت فلسطین و مدافع حاکمیت امت اسلام توصیف کرد.

در بین‌نیز شخصیت‌هایی همچون محمدالبخیتی، محمد مفتاح، احمد الشامی و محمد النعمی، نقش امام شهید را در شکل‌گیری و تقویت محور مقاومت برجسته دانستند. آنان تأکید کردند حمایت مستمر رهبر شهید از فلسطین، لبنان و یمن، روح تازه‌ای به جریان مقاومت بخشید و شهادتش نیز موجب انسجام بیش‌تر ملت ایران و نیروهای مقاومت شد. در عراق نیز عادل عبدالمهدی، فالح حسن الخزعلی، شیخ همام مومدی، منیر شحاده و شماری دیگر از شخصیت‌های سیاسی و مذهبی، حضرت امام خامنه‌ای را اثرگذارترین شخصیت معاصر منطقه معرفی کردند که در مبارزه با تروریسم، حمایت از عراق، دفاع از فلسطین و تغییر موازنه قدرت در غرب آسیا نقشی تعیین‌کننده ایفا کرد.

همچنین علمای برجسته بحرین، لبنان، تونس و فلسطین از جمله آیت‌الله شیخ عبیسی قاسم، شیخ غازی حنینیه، عبدالله الصالح، راشد الراشد، هشام الحاجی، ذهبیه الفاهم و محمد البریم، بر این باورند که رهبر شهید توانستند مفهوم وحدت اسلامی را از سطح شعار فراتر برده و آن را به‌رهدری عملی در جهان اسلام تبدیل کنند؛ راهبردی که بر تقریب مذاهب، مقابله با تفرقه و حمایت از ملت‌های مظلوم استوار است.

■ **تصویری فراتر از یک رهبر سیاسی؛ روایت اندیشمندان جهان از امام شهید**

بخش دیگری از بازتاب‌های خارجی، به ارزیابی شخصیت، اندیشه و میراث رهبر شهید اختصاص داشت. استادان دانشگاه، نویسندگان و پژوهشگران خارجی، رهبر شهید

انقلاب اسلامی را صرفاً یک رهبر سیاسی ندانستند، بلکه ایشان را از شخصیت‌های اثرگذار در تحولات چند دهه اخیر جهان معرفی کردند.

در آسیای مرکزی، تالاس‌یک ماشراف و دایر اسماعلیف، ۲ استاد دانشگاه از قرقیزستان، نقش رهبر شهید را در توسعه علمی، تقویت همکاری‌ها میان کشورهای اسلامی، تثبیت استقلال ایران و شکل‌گیری نظم چندقطبی جهان برجسته ارزیابی کردند. به اعتقاد آنان، تجربه جمهوری اسلامی در حفظ استقلال با وجود فشارهای گسترده خارجی، برای بسیاری از کشورهای مستقل به الگویی قابل توجه تبدیل شده است.

الون میزراحی، نویسنده و تحلیلگر سیاسی صهیونیست‌نیز شخصیت رهبر شهید را فراتر از مدیریت یک کشور دانست و تأکید کرد اندیشه و عملکرد رهبر عالی ایران می‌تواند برای نسل‌های آ آینده الهام‌بخش باشد.

رابرت فلتنیو، نویسنده آمریکایی – کانادایی، مهم‌ترین میراث رهبر شهید را شناخت عمیق از ماهیت سلطه‌گری غرب و تلاش مستمر برای حفظ استقلال همه‌جانبه ایران دانست.

همچنین اشوک سواین، استاد دانشگاه اوپسالا سوئد معتقد است شهادت رهبر انقلاب اسلامی نه‌تنها جمهوری اسلامی را تضعیف نکرد، بلکه موجب افزایش مشروعیت و اقتدار آن شد؛ تحلیلی که از سوی شماری دیگر از پژوهشگران و ناظران خارجی نیز مورد تأیید قرار گرفت.

■ **از یک مراسم سوگواری تا نمایش ثبات و انسجام ملی**

یکی از مهم‌ترین محورهای مشترک در تحلیل رسانه‌ها و کارشناسان خارجی، این بود که مراسم تشییع رهبر شهید تنها یک آیین سوگواری با مراسم مذهبی تلقی نشد، بلکه به نمادی از انسجام اجتماعی، ثبات سیاسی و تداوم ساختار جمهوری اسلامی تبدیل شد. بسیاری از رسانه‌ها معتقد بودند این مراسم پاسخی عملی به گمانه‌زنی‌هایی بود که پس از جنگ اخیر و شهادت رهبر انقلاب، از احتمال بروز بحران داخلی یا فروپاشی انسجام سیاسی در ایران سخن می‌گفتند. شبکه پاکستانی اکسپرس ۲۴ مراسم تشییع را «نمایش جهانی مقاومت» توصیف و اعلام کرد حضور گسترده مردم و هیأت‌های خارجی، بسیاری از محاسبات آمریکا و اسرائیل درباره آینده ایران را به رم د. به گفته این شبکه، مراسم وداع عارن داد فشارهای نظلمی و سیاسی نه‌تنها موجب فاصله گرفتن مردم از نظام جمهوری اسلامی نشده، بلکه انسجام داخلی را تقویت هم کرده است.

رسانه‌های عراق از جمله العهد، الاتجاه، الغدیر و العراقیه نیز این مراسم را نماد وحدت ایرانیان در برابر فشارهای خارجی دانستند و حضور گسترده مردم را نشانه شکر تلاش‌ها برای ایجاد شکاف در جامعه ایران توصیف کردند.

در چین نیز گلوبال تایمز مراسم تشییع رهبر انقلاب را نماد «وداع یک ملت» و تجدید بیعت مردم با ساختار جمهوری اسلامی ارزیابی کرد. خبرگزاری شینهوا نیز با اشاره به حضور اقشار مختلف مردم، این مراسم را بیانگر پیوند عاطفی جامعه ایران با رهبر شهید دانست و تأکید کرد مشارکت گسترده مردم، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این رویداد بود.

■ **ساده‌زیستی، استقلال خواهی و مردم‌داری؛ ویژگی‌هایی که بیش‌ترین بازتاب را یافت**

در کنار تحلیل‌های سیاسی، بخش قابل توجهی از گزارش‌ها و اظهارنظرهای خارجی به ویژگی‌های شخصیت رهبر شهید انقلاب اختصاص داشت. ساده‌زیستی، رهپز از تجمل، مردم‌داری، عدالت‌خواهی و پایبندی به استقلال، از جمله محورهایی بود که در گزارش رسانه‌ها و سخنان شخصیت‌های خارجی بارها مورد توجه قرار گرفت.

تارنمای «سوسد لاتیوآمریکانو» در گزارشی مفصل، زندگی رهبر شهید را نقطه مقابل الگوی رایج رهبران غرب توصیف کرد و نوشت وی طی دهه‌ها حضور در رأس قدرت، نه ثروتی اندوخت، نه کاختی برای خود ساخت و نه سرمایه‌ای در خارج از کشور بر جای گذاشت؛ بلکه میراث اصلی رهبر شهید ایران مقاومت، عزت، استقلال و خدمت به مردم بود.

وزیر کشاورزی و امنیت غذایی مالزی نیز با اشاره به همین ویژگی‌ها اظهار کرد آیت‌الله خامنه‌ای «ثروتمندترین مرد جهان» بود، زیرا بزرگ‌ترین سرمایه ایشان مردم ایران بودند. به گفته وی، رهبر شهید هیچ‌گاه در پی جمع‌آوری امکانات مادی نبود و همه تلاش خود را صرف عزت اسلام و سربلندی ملت ایران کرد.

گریگوری ماتروسف، نماینده کلیسای ارتدکس روسیه نیز زندگی رهبر شهید را وقف خدمت به خدا و مردم توصیف کرد و گفت کسانی که گمان می‌کردند با ترور وی می‌توانند ایران را تضعیف کنند، در محاسبات خود دچار اشتباه شدند؛ زیرا شهادت ایشان به افزایش انسجام ملی و اقتدار جمهوری اسلامی انجامید.

در همین چارچوب، شماری از اندیشمندان روس، عرب و آمریکای لاتین نیز صداقت، ساده‌زیستی، عدالت‌خواهی، پایبندی به اصول و استقلال‌طلبی را از مهم‌ترین عوامل محبوبیت رهبر شهید در میان مردم ایران و بخش بزرگی از افکار عمومی جهان عنوان کردند.

■ **حضور هیأت‌های خارجی و همبستگی ملت‌ها؛ مراسمی فراتر از مرزهای ایران**

در کنار حضور گسترده مردم ایران، مشارکت هیأت‌های رسمی و مردمی از کشورهای مختلف نیز از جمله موضوعاتی بود که بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های خارجی یافت. بسیاری از ناظران، حضور ده‌ها هیأت سیاسی، مذهبی و فرهنگی از کشورهای مختلف را نشانه جایگاه فراملی رهبر شهید و اهمیت این مراسم در سطح منطقه و جهان ارزیابی کردند. رسانه‌های پاکستان، عراق، ترکیه، روسیه و چین گزارش دادند هیأت‌هایی از بیش از یکصد کشور برای شرکت در مراسم وداع و تشییع رهبر حکیم شهید انقلاب اسلامی به تهران سفر کردند. به نوشته این رسانه‌ها، حضور شخصیت‌های سیاسی، مذهبی و فرهنگی از کشورهای مختلف، بیانگر همبستگی آنان با ملت ایران و ادای احترام به شخصیتی بود که نفوذ و تأثیر‌گذاری وی فراتر از مرزهای جمهوری اسلامی است.

در عراق، سازمان حشد شعبی، شبکه الجنوب و شماری دیگر از رسانه‌های این کشور مردم را به مشارکت در آیین‌های استقبال و وداع فراخواندند و این مراسم را ادای احترام به یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های تاریخ جهان اسلام دانستند. در بحرین نیز با وجود محدودیت‌های اعمال‌شده از سوی رژیم آل خلیفه، گروه‌های مختلف، از اعزام نمایندگان خود به تهران خبر دادند و همزمان در شهرهای مختلف این کشور، مراسم‌های بزرگداشت رهبر شهید انقلاب اسلامی برگزار شد. از سوی دیگر، جنبش یهودیان ضدصهیونیست ناتوری کارتا با انتشار بیانیه‌ای، حملات رژیم صهیونیستی را محکوم کرد و رهبر شهید را مدافع مظلومان جهان، بویژه ملت فلسطین خواند. این جنبش تأکید کرد آیت‌الله خامنه‌ای همواره میان یهود و صهیونیسم تفاوت قائل بود و احترام ویژه‌ای به پیروان دین یهود می‌گذاشت.

■ **همه پرسرگ در تشییع باشکوه؛ روایتی که بسیاری از ناظران خارجی مطرح کردند**

در کنار بازتاب گسترده رسانه‌ای، شماری از تحلیلگران و شخصیت‌های سیاسی خارجی، حضور میلیونی مردم در مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی را به منزله نوعی «همه‌پرسی غیررسمی» در حمایت‌از جمهوری اسلامی ارزیابی کردند. به اعتقاد آنان، برخلاف پیش‌بینی‌هایی که از کاهش مشروعیت بابروز شکاف اجتماعی پس از جنگ سخن می‌گفت، حضور گسترده اقشار مختلف مردم، پیام روشنی درباره انسجام داخلی ایران ارسال کرد.

نیز این حضور در «شگفت‌انگیز» توصیف و اظهار کرد مراسم تشییع آیت‌الله شهید خامنه‌ای به صحنه رسوایی آمریکا و اسرائیل تبدیل شد؛ زیرا نشان داد ملت ایران، برخلاف انتظار دشمنان، با انسجام بیشتری از کشور و نظام خود حمایت می‌کند.

علی بیضون، استاد علوم سیاسی لبنان، نیز حضور میلیونی در مراسم وداع و تشییع رهبر شهید را همه‌پرسی مردمی در حمایت از جمهوری اسلامی دانست و تأکید کرد تلاش‌های آمریکا برای ایجاد شکاف داخلی در ایران با شکست روبه‌رو شد. کارشناس و استاد لبنانی علوم سیاسی و روابط بین‌الملل گفت: حضور میلیونی مردم در آیین وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی، پاسخی قاطع به تلاش‌های مزدبوجانه آمریکا برای فتنه‌انگیزی و ایجاد شکاف داخلی و تقویت جنبش از جریان‌های آشوب‌طلب است و نشان می‌دهد نقشه بی‌ثبات‌سازی جمهوری اسلامی ایران با شکست مواجه شده است. وی با تشریح ابعاد سیاسی و راهبردی حضور میلیونی مردم ایران در مراسم وداع و تشییع حضرت آیت‌الله‌العظمی شهید خامنه‌ای(ره) افزود: این حضور نماد وفاداری ملت ایران به انقلاب اسلامی و پاسخی روشن به روایت‌های مغرضانه و نادرست آمریکا درباره جمهوری اسلامی است. بیضون وی با تسلیت به ملت ایران، آزادگان جهان و همه ملت‌های دارای باور و دل‌بستگی به جمهوری اسلامی ایران و رهبر شهید انقلاب اسلامی، گفت: این مراسم باشکوه و کم‌نظیر، صحنه‌ای تاریخی را رقم زده که شایسته جایگاه رهبر شهید انقلاب اسلامی است.

وی با اشاره به حضور بیش از ۱۵ میلیون نفر از مردم ایران، در کنار هیأت‌های رسمی، شخصیت‌های سیاسی و هیأت‌های مردمی از کشورهای مختلف، تنها یک مراسم تشییع نیست بلکه نوعی همه‌پرسی مردمی در حمایت از آرمان‌های انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی ایران و نقش‌گدستی این انقلاب محسوب می‌شود. به گفته وی، حضور گسترده مردم در این مراسم نشان داد ملت ایران همچنان از اصول انقلاب اسلامی، رهبری و نظام سیاسی خود حمایت می‌کند. بیضون خاطرنشان کرد: این حضور مردمی، پاسخ قاطعی به تلاش‌های آمریکا برای ایجاد فتنه، دامن زدن به شکاف‌های داخلی و حمایت از جریان‌های آشوب‌طلب بود و نشان داد پروژه‌های بی‌ثبات‌سازی جمهوری اسلامی ایران با شکست مواجه شده است.